گەنج و دووانەی..
مەعریفەی ئەشکەوت و کورتبینی روئیا

نوری بێخاڵی

گرفتی گەنج دەمێکە لە نێوەند و کایە سیاسی و کۆمەلآیەتی و رۆشنبیرییەکانی کۆمەڵگای کوردی بۆتە جێی باس و خواس، هەر یەکێکیش لەمانە و بە خودی گەنج خۆیشیەوە لێکدانەوەی جیا جیا بۆ ئەو کائینە و ئارێشە و خەونەکانی دەکەن، لەگەڵ هەموو ئەمانەشدا هەست بەوە دەکرێ، کە هێشتا پێناس و شوناسێکی دیاریکراو و ستاندارد بۆ گەنج ئامادەیی نییە، کە ئەمەش وایکردووە بەردەوام خوێندنەوەی نا کامڵ بۆ کێشەکانی بکرێ و زۆر جاریش بە هەڵە خواست و ویست و ئارەزووەکانی تەوزیف بکرێنەوە، تەنانەت گەنج بە خۆیشی تا ئەم چرکە ساتە لە نێو گێژاوی پرسیار و داخوازی و خۆ یەکلانەکردنەوە دایە و دەتوانین بڵێین نەیتوانیووە وەك پێویست گوزارشت لە خۆی و دونیاکەی بکات.

گەنجی ئەم نیشتمانە دەنگی نارەزایی بەرزکردۆتەوە، بەوەی لەسەر ئاستی دەسەلآت و کۆمەڵگا پشتگوێ و فەرامۆشکراوە و کەس نییە گوێ بۆ ئارەزوو و داواکارییەکانی شل بکات و لە راز و نهێنییەکانی ناگەن، بۆیەشە خۆی کەنارگیر کردووە، لە بەرامبەریشدا کۆمەڵگا تا ئەم چرکەیەش ئامادیی کردارەکی نیشان نەداوە، کە وەك خۆی مامەڵە لەگەڵ ئەم توێژە بکات و بە تەنگ بانگەشەکانیەوە بێت، هاوکات دەسەلآتیش بەبێ رەچاوکردنی ئەو راستییەی، بەوەی وێرای مافی گەنج لە بەشداری کارای لە بواری سیاسی و کارگێریدا، زێدەترین خەون و خولیاکانی ئەو توێژە خواست و پێداویستی مرۆیی و کۆمەلآیەتین، کە بە حوکمی کۆمەڵێ لەمپەر و ئاستەنگ، کە بەرهەمی کولتور و ستراکتۆر و پەیوەندییە کۆمەلآیەتییەکانن گەنج لێیان بەرخورد نەبووە، یان لێیان بێبەش کراوە. بۆیەشە لەم نێوەدا دەبینین گەنج خۆی وەك توێژێکی نیگەران و بێزار لە رەوش و ژینگە و پەیوەندییەکان نمایش دەکات، ئەو یاخیبوونەیشی، کە ئێستا بۆتە جێی مشتومڕ، رەنگدانەوە و کاردانەوەی ئەو هەستەی گەنجە.

بێگومان یەکێك لە سروشتەکانی گەنج یاخیبوون و مل نەدانە بۆ بویەری کۆمەلآیەتی، کە وەك میرات بەسەریدا دەسەپێنرێ و نەوە لە نەوەی تری وەرگرتۆتەوە، ئەمەش پەیوەستە بەو راستییە مێژوویەی، کە هەمیشە و لەگەڵ هەر گۆڕان و پێشڤەچوونێکی سیاسی و کۆمەلآیەتی، پێدراو و داخوازییەکانی کۆمەڵگا و چین و توێژەکانیشی دەگۆڕێن، کە پێدەچێت ئێستا لەلای ئێمە و لەگەڵ ئەو وەرچەرخانانەشدا، کە لەسەر

ئاستی سیاسی و کۆمەلأیەتی و ئابووری و فەرهەنگی لە دونیادا روویانداوە و کەم تا زۆر کاریگەری راستەوخۆیشیان بەسەر جۆری ژیان و پەیوەندییەکانی کۆمەڵگای کوردی هەیە، کەچی هێشتا کۆمەڵگا و دەسەلأت لە مامەڵەیاندا لەگەڵ کایە و نێوەندە جیاوازەکاندا رەچاوی ئەو گۆڕان و قەڵەمبازانەیان نەکردووە و ناکەن.

یاخیبوون لەگەڵ ئەوەی دەرکەوتەیەکی ئاسایی و سروشتییە، هاوکاتیش کە لۆژیکی خۆی لە دەست دەدات نا ئاسایی و نا سروشتی دەبێت، بەمەش رەنگدانەوە و پەرچەکردارەکانیشی هەر دوو دیوی باشی و خراپی... تەندروست و ناتەندروست بە خۆیانەوە دەبینن، کە لەوانەیە لەناو واقیعی کوردستان و ئەو دەرکەوتانەی دەیانبینین باشتر لە راستی بۆچوونەکەمان و ئەو هاوکێشەیە حاڵی بین.

بەهەرحاڵ قسەی ئێمە لەسەر توێژی گەنج، یان ئەو کایەیەیە کە بە نەوەی نوێی دوای راپەڕین ناودەبردرێ، توێژێك و نەوەیەك کە بێ ویست و ئیرادەی خۆی لە دووڕیانێکدا ماوەتەوە و ناچار کراوە نەتوانێ وەك خودی خۆی و مەیلەکانی هەنگاو بنێ و بژیێت. ئەم بابەتەش پڕ لە گێروگازە و هەروا ئاسان نییە بە چەند پەیڤ و دەستەواژەیەکی سۆز ئامێز لە بارەیەوە بدوێین، بەڵکو خودی بابەتەکە ناچار بە قسەکردنێکی ورد و قوڵترمان دەکات، کە رەنگە وەك پێویستیش ئەو وتارە بارتەقای نەکات.

"ماغوت"ی مرۆڤ و شاعیر لە شوێنێکدا دەڵێ: (تەنها شتێك کە بە نیشتمان دەمبەستێتەوە پێلأوەکانمە) .. بەرای من قسەی ئەو مرۆڤە مەزنە گوزارشتە لەوپەڕی بێزاری و بێهودەیی مرۆڤ و خەونەکانی لە ئاست جوگرافیایەکدا، کە ژینگەی کۆمەلأیەتی و کولتور و ترادسیۆنەکەی تروسکاییەکیان بۆ ژیان و مرۆڤبوون نەهێشتۆتەوە و کلأوڕۆژنەیەکیان تێدا نەماوە بۆ روانین و هەناسەدان، ئەگینا دەبێ چ سیحرێك بێت وا لە کەسێك بکات بەو هەموو جوانی و پاکییەی خۆی هەست نەکات وەك کائینێکی بەرجەستە و بە شێك لە ژینگەکەی، هیچ مێژوو و یادەوەرییەك بە نیشتمانی نابەستێتەوە؟ ئەوە چ نهێنییەکە مرۆڤێك بەو مەزنی و حیکمەتانەیەوە بگەیەنێتە ئەو یەقینەی، کە تاکە زنجیرێك مابێت بۆ ئەوەی بیشکێنێ و لە رێگەیەوە دابڕانێکی قووڵ و فرەلایەن لەنێوان هەست و نەست و کۆخەیاڵی خۆی و یادەوەرییەکانی کۆمەڵگا و نیشتمانەکەی دروست بکات، تەنها و تەنها پێلأوەکانییەتی؟

ئەو دەمەی سەرقاڵی ئەو نووسینە بووم، لە دەنگوباسی سەتەلایتی کوردستاندا راپۆرتێك دەربارەی سەرلەنوێ کۆچی بە لێشاوی گەنج پەخشکرا، گەنجێك لەوانەی چەندەمین جارە دەربازی نابێت و بە هەزاران دۆلاری لە ختوخۆڕایی چۆتە گیرفانی قاچاخچی و چەرچییەکانی سنوور، کەچی بەوپەڕی بڕوا و بێ منەت و بە راشکاوی دەڵێ: (مەگەر تەنها مردن، واتە ئەگەر بمرم، ئەگینا هەر دەڕۆم) .. یەکێکی تر کە بەهەمان دەردی هاوڕێیەکەی چووە، بگرە جگە لەو هیلاکی و زیانە ماددییەی بەریکەوتووە چەندین جار بەر شەق و تێهەڵدانی جەندرمە بۆتەوە، پێی وایە: (لەبەر ئەوەی تروسکاییەك بۆ ژیان بەدی ناکات و لێرە ناتوانێ وەك مرۆڤ بژیێت، هەر سوورە لەسەر کۆچکردن).. ئەگەر دوور و وردتر و بە دیدێکی شیکارییانە بچینە بنج و بناوانی گوزارشتی ئەو گەنجانە، کە نموونەی سەدانی ترن، پێم وانییە قسەکانیان

پەرچەکردارێکی هەرزەکارانە و هەڵچوون و کەفوکوڵێکی کاتی خوێنگەرمی لاوێتی بێت، بەڵکو ئەمە گوزارشتێکی راستەوخۆ و بێ رتووشە لە هاواری تورەیی و بێ هیوایی نەوەیەك، کە چیتر دروشمە حەماسییەکانی کوردایەتی و نیشتمانپەروەری فریوی نادەن .. چیدیکە هاشوهوش و بانگەشەی دەسەڵاتی کوردی بۆ دیموکراسیەت و کرانەوە، ناتوانن خۆڵ بکەنە چاوەکانی .. ئیدی ئەو کائینە بڕستی ئەوەی لێبڕا گوێ بۆ ئەو حیکایەتە پووچانە و حیکایەتخوانە جادووبازانە رادێرێ، کە دەمێکی دوور و درێژە بە تەلقین بێهۆشیان کردووە و چیتر ئامادەیی ئەوەی تێدا نەما بەدیار حەسرەت و ئازارەکانی رۆژانە و بریندارکردنی هەست و ئارەزووە مرۆییەکان و سەربڕینی خەونەکانی لاوێتی بتلێتەوە.

(کۆمەڵگای ئێمە لە دەرەوەی سیاسەت تەنیا یەکشێوە ئومێدی بەرهەمهێناوە کە کۆچە – بەختیار عەلی)..

هەمیشە دەگوترێ ژیان بە ئومێدەوە جوانە، بەڵام کە هیوایەك بۆ ژیان نەما، مانەوە و بەردەوامی بەهەر ناوێکەوە بێت بێ مانا دەبن .. کە زیندەگی مرۆڤ پڕ بوو لە چاوەڕوانییەکی تاقەت پڕوکێن و کوشندە و موژدەی فریودەر، ئیدی بوون بێ بەها و ئاییندە تونێلێکی تاریك دەبێت .. ئێستا کۆمەڵگای کوردی و بە تایبەتی کایەکانی ئایین و کۆمەڵایەتی و سیاسەت تیایدا لەهەر کاتێك زیاتر دەستەپاچە و بێ وەڵامترن لەبەرامبەر خواست و خولیای کائینەکانی ئەم وڵاتە، ئەوان ئیتر سیحرەکانیان بەتاڵ بوونەوە و موژدەکانیان مایەپووچ دەرچوون .. ئەوان کە بەدرێژایی مێژوو و ئەمڕۆشی لەگەڵدابێت لە هوشیارییەکی سەقەت و کەسایەتییەکی دەستەمۆ بەولاوە شتێکی تریان بەرهەم نەهێنا، بەو هۆیەشەوە ئاسۆیەکیان بۆ خەون بینین و پانتاییەکیان بۆ ژیان و فەزایەکیان بۆ چرۆکردنی ئومێدەکان و مەئوایەکیان بۆ دڵنیایی نەهێشتەوە، دەبێ بەشی ئەوە هۆشیان بەبەرەوە مابێ، کە لە ئاست یادەوەری برینداری چەندین نەوە دان بە هەڵەکانیان دابنێن و باوەڕ بەوە بێنن، کە وەڵامەکانیان بۆ پرسیارەکانی ئەو سەردەمە ناشێن و شەرمیان بە پیربوونی زەین و دونیابینی و ئێکسپایەربوونی مەعریفەکەیان نەبێت و بەشی ئەوە جورئەت بدەنە خۆیان، کە ئەگەر دەستبەرداری پیرۆزی خۆیشیان نەبن، بەڵام با گوێ بۆ نزاکانی نیشتمان و کروزانەوەی نەوەی نوێ هەڵخەن، ئەوان کە هەرچی هێز و وزە هەیە لەو کۆمەڵگایەیان دادۆشی، لەگەڵ ئەوەشدا نەیانتوانی حەرفێك لە جوانی و ژیان بپارێزن، هەر هیچ نەبێت هەقە غیرەت بدەنە بەر خۆیان چیتر بوار لەبەردەم هێز و وزە و عەقڵەکانی گۆڕان تەسك نەکەنەوە، چونکە ئەوەی دەبینرێ و بە ئاشکرایی هەستی پێ دەکرێ ئەو واقیعە تاڵ و غرور و بوغرا و لە خۆباییبوونە بێ ئەندازەیەی ئەو سێ کایەیە، کە کۆمەڵگاکەمانی تووشی نەخۆشی و چەقبەستن کردووە، بەو پێیەی راستییەکی حاشا هەڵنەگر هەیە کە (کێشەی گەورەی کۆمەڵگای ئێمە ئەوەیە پیرەکانی هەستناکەن کەپیربوون، هەر کۆمەڵگایەك هەستکردن بە پیری تیا لاواز بوو، کۆمەڵگایەکی نەخۆشە – ب.ع)، کەوابێت نهێنی ئەو تەلیسمە و سیحری ئەو حیکمەتە لە کوێدایە، کە ئەوانە کەیفیان بە نەخۆشی هێشتنەوە و ئیفلیج مانەوەی کۆمەڵگا بێت؟ مەگەر زەمەنێك نییە بە کۆڵێ موژدەوە شاباشمان بەسەرەوە دەکەن؟

کایەی سیاسی بەلای خۆیەوە هەموو ماناکانی داوەتەوە دەستی قەدەری ئایدیۆلۆژیا و تەنها زمانێکی

کردۆتە لۆژیکی ژیان و لە دەرەوەی ئەوە کۆی زمانەکانی تری کوشتوون، ئەو کایەیە تا ئەم چرکە ساتەش بۆ وەڵامی پرسیار و پێدراوەکانی ئەمڕۆی پێشکەوتن و وەرچەرخان، دەست دەباتەوە بۆ نێو ئەو توێشو و جانتایانەی بە بنمیچی ئەشکەوتەکانەوە هەڵی واسیبوون و بیری چووبووەوە لە هاتنەوەیدا بەتاڵیان بکاتەوە، ئەو لۆژیکەش لەگەڵ خۆیدا دۆزەخێکی بۆ بوون و بەها مرۆییەکان بەرهەمهێنا و قەسابخانەیەکی بۆ سەربڕینی هیوا و ئومێدی نوێ دامەزراند و بەو یەکڕەنگ و یەك دەنگ و یەك زمان کردنەی خۆی بۆ کۆمەڵگا بە کۆی پێکهاتە و دەرکەوتە و دیاردەکانییەوە، هەرچی هەناسەی ئومێدە ژەهراوی کرد، چونکە (بە سیاسییکردنی زمان واتە بە سیاسیکردنی سۆزە ئینسانییەکان، بە سیاسیکردنی ئەخلاق، بە سیاسیکردنی یاسا .... بە سیاسییکردنی زمان، مانای کوشتنی هەر هیوایەك بشێت لە دەرەوەی سیاسەت دروستبێت – ب.ع)، هەر سروشتی ئەو لۆژیکەیشە وا دەکات مرۆڤ بێ دەست و ویست و ئارەزووی خۆی ژیانی لەبەرچاو رەش بێت و بەقەد بچووکترین تروسکایی خۆشی بە دونیا و دەوروبەر نەیەت و نەك هەر لە کۆمەڵگا و کایەکانی، نەك هەر لە نیشتمان و جوانییەکانی، بگرە لە خودی خۆیشی بڕەنجێت و ئاسۆیەك بۆ چەکەرەکردنی خەونەکانی نەبینێ و جگە لە مردن رێگا و میکانیزم و شێواز و رایەڵێکی تر شك نەبات بۆ مانەوە .. ئەوەی وا لە کەسێك دەکات تەنها مردن، ئەگینا شتێکی تر نەتوانێ رێگای دابڕان لە یادەوەرییەکانی بگرێت، ئەوەی کەسێك ناچار دەکات تا دوا پێکی ئەجەل وەسوەسەی کۆچ لە کەللەی دابێت و بە هۆیەوە دوا بزمار لە تابووتی یادەوەرییەکانی بدات، سێبەری ئەو هەموو وەهم و خورافە و مۆژدانەیە، کە زەمەنێکە بەناوی پیرۆزی و رەهایی ناچار بەمانەوەی کردووە، رەهاییەك بێجگە لە گوێڕایەڵی و کۆیلەبوون، ئەگەرێکی تری ژیان و زیندەگی لەبەردەم ئەو کەسەدا نەهێشتۆتەوە، چوون لەسای ئەو فەزا داخراو و گوتارە گشتگیر و رەهایەدا، کە کۆی ژیانی قۆرخکردووە و لە پێناو درێژەدان بەو واقیعە باو و سەپاوەی خۆیدا، خودی مرۆڤ خۆی و سەرجەمی شتەکانی تر تەنها وەك ئامرازێك تەماشا دەکات و مامەڵەیان لەگەڵدا دەکات، لەبەر ئەوەیشە کە (ئەوەی زۆرجار لە نووسینمان دەتۆرێنێت، دەسەڵاتی رەها و بێسنووری دیاردەیەکە بەسەر کۆی مانا و لایەنە جیاوازەکانی ژیاندا، هەر کاتێك بابەتێك ژیانی خستە ژێر رەحمەتی خۆیەوە، کۆی بابەتەکانی دی دەبنە پەراوێزی بچووك و تەواوکاری ئەو – ب.ع). (لە دوای دین سیاسەت دەبێتە ئەو هێزەی زمان لە ناوەوەڕا پڕ دەکات لە مەدلولاتی رەمزی، زمان ناچار دەکات تەنیا یەکشێوە بنوسێت و لەیەك کایە ماناکانی خۆی وەرگرێت – ب.ع)، لەم روانگەیەوە دیارە بەتەك سیاسەتیشەوە مێژوویەکی دوور و درێژە کایەی ئایین و کولتور رۆڵی ئەو کاراکتەرە دەبینن، کە هەر چی ئیرادەی مرۆڤبوونە لە تاکەکەسیان زەوت کردووە و ملکەچی ژێر فشار و هەژموونی ئەو حوکمانەی خۆیان کردووە، کە لێ لادان و پشتگوێ خستنیان سزای توندی لەسەر بووە، ئەوانە لەگەڵ سیاسەتدا کۆمەڵگایان رووبەڕووی سام و ترسێکی وا کردۆتەوە، کە تاکەکانی لە هەر هەنگاونان و قسە و بیرکردنەوەیەکیاندا، حیساب بۆ شتگەلێك بکەن، کە لە وەهم بترازێن شتێکی تر نین و بە ناو و ماسکی جیاواز و هەمەجۆرەوە وەك تابۆ و تەوتەم لە کۆخەیاڵ و زەینی مرۆڤەکانیان چاندووە، بە جۆرێك ئەو

وەهمانەیان وا وێنا کردووە و نمایشی دەکەن، کە ئەگەر تاکە کەس نەیانپارێزێ و بەرگریان لێ نەکات و سەرپێچیان لێ بکات دونیا دەبێتە دۆزەخ و بوارێك بۆ ژیان و گەشەکردن نامێنێتەوە، سەیر لەوەدایە خودی کایەی سیاسی ئەو میراتەی، کە کورتکردنەوەی کۆی ماناکانە بۆ مانایەك، لە کایەکانی ئایین و کولتور بۆ ماوەتەوە، چونکە بناغەی ئەو وەهمانە بەرهەمی ئایین و کلتورن، کاتێکیش هەلومەرج و بارودۆخەکان دەگۆڕێن و شوێنکاتەکان پێویستییان بە زمان و لۆژیك و گوتارێکی تر دەبێت بۆ سندمکردن و خەساندنی کۆمەڵگا و چیتر بەو زەقییەوە ئایین و ترادسیۆنی کۆمەڵایەتی ناتوانن ئەو رۆڵە جەهەنەمیە بگێڕن، ئیدی سیاسەت دێت و ئەو چەمك و پێناسە و تەئویلانەیان لێ وەردەگرێتەوە و بە بەلاغەتێکی ترەوە مانا و مەدلولەکان تەوزیف دەکاتەوە و دواجار لە رێگەی کەناڵە هەمەجۆرەکانی خۆیەوە بەناو کۆمەڵگادا پەخشیان دەکاتەوە، ئەو مەعریفەی جەهل و چاوبەستەکی کردن و ترساندن و تۆمەتبارکردنە، وەزیفە و ماناکانی بە گوێرەی شوێنکات و گوتاری کایەکان دەگۆڕێت، واتە ئەو مانایانەی دین پەخشیان دەکاتەوە، کولتور بە دیو و داڕشتنەوەیەکی تر کاریان لەسەر دەکات و بەلای خۆیشیەوە سیاسەت هەمان ئەو گوتەزا و دەستەواژانە بە بەرگی ترەوە دەخاتە روو، بەڵام لە دوا وێستگەدا هەر هەموو داڕشتنەوە و تەوزیفکردنەکان هەڵگری یەك مانا و مەدلول و یەك ناوەڕۆکن، کە ئەویش لە ئیرادەخستن و لە مرۆڤخستنی تاکەکەسە، بۆیەشە بەردەوام چییەتی و ماهییەتی ئەو ترسانەی کایەکان هەیانە لە کرانەوەی عەقڵی تاك، بە ناو و سیمای جیاوازەوە دەردەکەون، کە لە پشتی ئەمەوە هیچ مەبەستێکی پیرۆز و ئامانجێکی مرۆیی نییە، هێندەی ترسی ئەو کایانەیە لە ئاییندە و پێگەی خۆیان، چونکە هەر یەکێك لەو هێزە نەریتخواز و باوەڕسالار و ئایدیۆلۆژیانە ترسیان لە تەقینەوە و پژانی زمان و جوڵانی ئیرادە و چرۆکردنی ویستی تاکەکەس بۆ گۆڕان هەیە، لەبەر ئەوە دڵەڕاوکێی ئەوان ئەو کاتە دەست پێدەکات و قووڵ دەبێتەوە و لە میانی ئەو دڵەڕاوکێیەشیاندا روونتر و باشتر دیوی دووەم و شاراوەی ترسەکەیان دەردەکەوێ، کە تاك دەست بۆ هەموو ئەو تابۆ و تەوتەم و سنورە بڤانە دەبات، کە دەسەڵات و کۆمەڵگا لە دەستبردنی نەوەی نوێ بۆیان زراوی تۆقیوە و بیمی لێ نیشتووە و دەکرێ ئەم ترسەی کایەکانی کولتور و ئایین و سیاسەت بە نەخۆشییەکی درێژخایەن و دەروونی کوشندە سەیر بکرێ (هەموو ئەوانەی دەڵێن قسەکردن لەسەر دین و سیاسەت و حەرامەکان، کۆمەڵگا وێران دەکات، ماڵمان لێکدەترازێنێت، شیرازەی کۆمەڵایەتی دەپچڕێنێت، ئەزموونی سیاسیمان دەخاتە مەترسییەوە، تەنیا کەسانی مەحافەزەتکار نین، بەڵکو کەسانێکن فۆبیایەکی قووڵیان لە ژیان هەیە — ب.ع)، هەر بۆیەشە هیچ کات ئەو سێ کایەیە باکیان بەوە نییە و ترسیان لەوە نییە، کە گەنج و نەوەی نوێ بەوپەڕی سادە و ساویلکەیی خواست و خەون و خولیاکانیان لە نەبوونی کەمالیاتی ژیان کورت دەکەنەوە و کار لەسەر ئەوە دەکەن هەندێ پێداویستی تەرفیهی و بەتاڵکردنەوەی گەنجانە هەیە دەسەڵات و کۆمەڵگا بۆیان دابین بکات، کە خودی ئەم تێگەیشتنەی گەنج و نەوەی نوێ بۆ خۆی گیروگازێکی گەورەیە و ئاماژەیە بۆ ئەو حەقیقەتە تاڵەی، کە هێشتا ئەو کائینانە شوناسی راستەقینەی خۆیان نەدۆزیوەتەوە و نەیانتوانیوە ژیان بە دیوێکی جیاواز و

جوانتر لەوانەی پێش خۆیان ببینن، ئەو تەوزیفکردنەوە سەقەتەی گەنج و نەوەی نوێ بۆ شوناس و ئومێد و هیوا و داخوازییەکانیان، هێندەی تر زەمینەی لەبەردەم کایەکانی ئایین و کولتور و سیاسەت خۆشکردووە، کە ئەو هێز و وزە نوێیە لە ستراتیژی راستەقینە و ناوەڕۆکی جددیانەی خۆیان دوور بخەنەوە و لەگەڵ ئەواندا جەخت لەسەر ئەوە بکەنەوە و دەست لەسەر سنگ ئەشهەدوبیللا بۆ ئەوە بکەن، کە وەك پێویست نەیانتوانیوە ئەو داواکارییە سادە و ساکار و سەرتاییانەی ئەوان دابین بکەن، ئەمەش رێك ئەو ترسەیە کە ئەگەر و گریمانەکانی گۆڕان دوور دوخاتەوە و دەرفەتی زیاتر دەڕەخسێنێ بۆ ئەوەی لەسەر ئەو ژێیەی هەست و سۆزی غەریزی گەنج و نەوەی نوێ هەر سێ کایە تەمەنی مانەوە و بەردەوامی خۆیان درێژ و درێژتر بکەنەوە، چونکە مەترسی هەرەگەورە و فریوخواردنی هەرە ترسناك لەوێدایە، کە خودی ئەو نەوەیە بڕوای ئەوەی لا دروست بێت، کە هەمم و دالْغەی شتی لاوەکی هەیە و رێچکەی پرسیار و گومانە جددییەکانی خۆی ون بکات، لەو گۆشەنیگایەی کە (ناکرێت نەوەی نوێ وەك کۆمەڵێك منداڵەورتکە تەماشا بکرێن کە دەبێت یاریگا و شوێنی شادییان بۆ ئامادەبکرێت، وەك کۆمەڵێك گەنجی بێژن کە ژنیان بۆ بهێنین، کۆمەڵێك خەڵکی بێپارە کە دەبێت تۆزێك پارەیان بۆ پەیدا بکەین — ب.ع).

بەم پێودانگە ئەوە خودی ئەم تێگەیشتن و بیرکردنەوە و ئاییندەبینیە سەقەت و تەسکەی گەنج و نەوەی نوێیە، کە وایکردووە گەنج لە ئەرك و پەیامە سەرەکییەکەی خۆی دوور بکەوێتەوە و بۆ خۆیشی نەزانێ کێیە و چییە و داوای چی دەکات، ئەمەش بەو مانایە دێت کە ئەو کائینە تا ئێستاش هەر بەچاوی غەریزەوە دەڕوانێتە ژیان و هەوڵی گەڕان بەدوای دۆزینەوەی مانا و بەها و دیوێکی جوانتری نییە بۆ ژیان، هاوکات بوێری و توانا و وزە و ئیرادەی بۆ نوێبوونەوە و گۆڕان لە خۆیدا کوشتووە، ئەمەش دیوێکی تری ئەو ترس و گێروگازەیە، کە نەوەی نوێ لە کوردستان بەدەستییەوە گیرۆدە بووە و ناتوانێ رێگا و دەروازە روونەکانی کار و هەنگاوی خۆی بدۆزێتەوە و بە ئاشکرایی و بە شێوەیەکی لۆژیکی خۆی بۆ کۆمەڵگا و دەسەڵات پێناسە بکاتەوە و بەبێ ترس و لەو پەڕی ئاگایی و بە هوشیارییەکی زانستییەوە بێتە گۆڕەپانەکە و بەرگری لە بوون و بەها و خەونەکانی بکات، ئاخر (ئەو نەوەیەی ئەمڕۆ لە ولاتی ئێمەدا بۆ ئەوەی ببێتە نەوە، دوو توانای گرنگی نوقسانە، ئیرادەی گۆڕین و ئیرادەی تێگەیشتن — ب.ع)، ئەمەش حەقیقەتێکی تاڵە و پێویستە بەوپەڕی شەفافی و هەستکردن بە بەرپرسیارێتی گەنج و نەوەی نوێ قبوڵی بکات و لە بەر رۆشنایی ئەو راستییەی، کە تا ئەم چرکەساتەش گەنج و نەوەی نوێ ئیرادەی تێگەیشتن و وردتر رۆچوونە نێو گرفتەکە و وزە و ورە و ئازایەتی و مەیلێکی راست و راشکاوی بۆ پرۆسەی گۆڕین نییە و لەم نێوەشدا و بۆ شاردنەوەی ئەو خەوشەی خۆی، ساویلکانە فرمێسك بۆ نەبوونی پارك و سەنتەرێکی لاوانە و شاری یاری و شتی لاوەکی دەڕێژێ، کە بەهۆیەوە لەلایەك خۆی لە ئەرك و پەیام و وەزیفەی راستەقینەی دەدزێتەوە، لەلایەکەی تریش بوار دەداتە دەسەڵات و کۆمەڵگا کە وەکو منداڵی شیرەخۆرە و تازە پێڕەوکە سەیریان بکەن و مامەڵەیان لەگەڵدا بکەن، ئەمەش راستەوخۆ بەو مانایە دێت، کە ئەو نەوەیەی گوایە لە پیربوونی کۆمەڵگا بە کایە سیاسی و کۆمەڵایەتییەکەی بێزار و توڕەییە و قێزی لە روانین و

دونیابینی ئەوان دەبێتەوە، هیچ خەونێکی جیاواز و جوانتری لەوان نییە و بەهەمان چاو دونیا دەبینێ و هەست و روئیایەکی ستاتیکی و جوان و چیان و مرۆدۆستانەتری بۆ ژیان نییە، کە بتوانێ ئەوەی ئێستا تێپەڕێنێ، ئەم هاوکێشەیەش مەترسییەکی گەورەیە بۆ سەر خودی شوناسی گەنج و نەوەی نوێ و مۆرڤ بە دەرکەوتنی ئاسۆیەگی گەش و روونی گۆڕان و کرانەوە و پێشکەوتنت رەشبین و نائومێد دەکات، لەو گۆشەنیگایەی کە (چەمکی نەوە ئاماژەیە بۆ هەستێکی ستاتیکی تر بە ژیان — ب.ع)، کە ئەمەش نەبوو ئیدی ئاسان نییە چاوەڕوانی شتێکی تازە و نوێ بین، کە ئۆقرە و ئارامییەك ببەخشێتە هیلاکی ویژدانمان.

گاڵتەجاڕی و کۆمیدیایەکی مەزنە گەنج و نەوەی نوێ بێتاقەتی و توڕەیی و یاخیبوونی خۆیان لە پرسە لاوەکی و تەنها شتە کەمالی و غەریزییەکان کورت بکەنەوە و بەمەش ناچار بێ پرسیار و پڕۆژەی جددی و لە میانی پەرچەکرداری هەرزەکارانە و هەڵچوون و کەفوکوڵی کاتی ئەو نارەزاییە نمایش بکەن، چونکە ئەوەی مێژوو و ئەزموونەکانی مرۆڤایەتی لەباری گۆڕانی کۆمەلآیەتی و شەڕی نەوەکاندا سەلماندوویانە، ئەوەیە کە هەمیشە نەوەی نوێ بە تێگەیشتنێکی زانستی و لۆژیکیانە بۆ گرێکوێرەکانی شوناسی خۆی و بە باوەڕ و متمانەیەکی نەگۆڕ و ئیرادەیەکی بەهێزی گۆڕین و ئامادەگی قوربانیدان، دێت و شەق لە زۆربەی ئەو بەها و نۆرم و نەریت و ترادسیۆنە دۆگما و سەقەت و باوە داسەپاوانە دەدات، کە ژیان لە جوغزێکی بچووکدا کورت دەکەنەوە و کۆمەڵگا بە رەنگێکەوە رەنگ دەکەن، کە نەتوانێ پەلکەزێڕینەی رەنگەکانی تر ببینێ و بناسێ و بەردەوام لە قووڵایی تاریکی ئەو سنور و تەلبەندانەدا دەیانهێڵنەوە کە بەرژەوەندی و ئامانجەکانیان دەیانخوازن، بەواتایەکی دی گەنج و نەوەی نوێ شەڕ لە پێناو ژیانێکی نوێ و کولتور و بەها و نۆرمی تازە دەکات .. شەڕ لەسەر ئەوە دەکات کە کۆمەڵگا لە دۆخی چەقین و نەزۆکی دەرباز بکات .. شەڕ بۆ ئەوە دەکات دونیایەکی روناکتر و جوانتر و رەنگاوڕەنگتر لەوەی پێش خۆی دروست بکات .. شەڕ لەسەر ئەوە دەکات تەفسیر و دەلالەتە نەخۆشەکانی سیستەمی باو تێك بشکێنێ و لە شوێنیاندا و بە گوێرەی پێدراو و وەرچەرخانەکان سیستەمێکی نوێ لە بەها و مانا و دەلالەت و پەیوەندی بەرهەم بهێنێ، لەبەر ئەوەی (نەوەی نوێ هەمیشە لە تاریکییەوە دێتە دەرێ، تاریکییەك لە بنەڕەتدا دەرەنجامی کۆنبوون و کاڵبوونەوە و تاریکبوونی مانا و سیستم و تام و ئارەزووەکانە — ب.ع).

بۆیە باشترین هەنگاو و پڕۆژەیەك، کە ئومێد ببەخشێتە نەوەی نوێ و لەرێگەیەوە چاوەڕێی دونیایەکی جوانتر و ژیانێکی مرۆییانەتر بکەن، پێویست دەکات گەنج و نەوەی نوێ سەرەتا لە خۆی دەست پێبکات و بە سەرجەمی سیستەمی بیرکردنەوەی خۆی دابچێتەوە و جارێکی تر لەنووکەوە تێی هەڵچێتەوە لە پێناو سەر لەنوێ خۆ پێناسەکردنەوە و بەرهەمهێنانی پرسیاری نوێ، هاوکات بتوانێ لە توێی وەلآمە لۆژیکی و زانستییەکانی بۆ کۆی پێدراوەکانی ئەمڕۆ و دۆزینەوەی ئەلتەرناتیف و میکانیزمی گونجاو و شیاو بۆ دەربازبوون لەو دۆخە چەقبەستووە، ئومێدێك بۆ ئێستای خۆی و سبەی دابین بکات و تارمایی و ترسی هەموو ئەو بێهودەیی و نائمێدیانە بڕەوێنێتەوە و بەراست ئەو هێز و وزە و بیردرنەوەیە بێت، کە چاوەڕوانی مەزنی لێ بکرێت و ئەو فریادڕەسە راستەقینە بێت، کە بتوانێ خۆی لەو قەیران و گێژاوە رزگار

بکات و دەرگای ئاسۆیەکی رووناک بەسەر خۆیدا بکاتەوە، چونکە (نەوەی نوێ لەو ساتەدا لە دایک دەبێت کاتێك نائومێدییەك دەستدەکات بەکار، کاتێك یۆتۆپیایەك خەون بەوەوە دەبینێت ببێتە حەقیقەت، کاتێك خەیاڵێك دەکەوێتە قسە و بە زمانی واقیع دەدوێت – ب.ع).

– سەرچاوە: (www.rahand.com) هەردوو وتاری (سیاسەتسالاری زمان و کێن ئەوانەی دەبنە نەوەیەکی دی ؟)